

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: Правни

**ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
БАЊА ЛУКА**

ПРИМЉЕНО:		27. 10. 2016.	ВРИЈЕДНОСТ
ОРГ.ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОЗИ	
	1135		

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Научно-наставног вијећа Правног факултета Универзитета у Бањој Луци број:12/3.495-III-7/14, од 06.06.2014. именована је Комисија за оцјену подобности теме и кандидата мр Иване Грубешић за израду докторске тезе под називом „Савремене тенденције у развоју права запосленика на партиципацију“, у слиједећем саставу:

1. Проф. др Александар Петровић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу, биран у ужој научној области "Радно и социјално право" (наставник на наставним предметима Радно и социјално право, Међународно радно право), предсједник,
2. Проф. др Радоје Брковић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, биран у ужој научној области "Радно и социјално право" (наставник на наставним предметима Радно право, Правно нормирање), члан
3. Проф. др Жељко Мирјанић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, биран у ужој научној области „Радно и социјално право“ (на наставним предметима Радно и социјално право, Правно нормирање), члан (предложен за ментора).

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Ивана Грубешић, рођена 12.11.1983. године у Зеници, завршила је основну школу и гимназију у Зеници. Послије завршетка средње школе, 2002. године образовање наставља на Правном факултету Универзитета у Сарајеву, где је 30.10.2006. године дипломирала и стекла звање дипломираног правника. Исте године уписала је Постдипломски студиј на Правном факултету Универзитета у Зеници, где је све испите положила са просјечном оцјеном 9,60. Успјешно је одбранила 2011. године магистарски рад под насловом „Правни статус европске компаније и њен однос са привредним друштвима у Босни и Херцеговини“, где заузима мултидисциплинарни приступ према теми, посветивши значајан дио рада

истраживању европских колективних радних односа и усклађености права у Босни и Херцеговини са правом ЕУ поводом овог питања, у чему се огледа јединственост и значај ове теме.

Од 2007. до 2011. године кандидаткиња је запослена на мјесту асистента на Правном факултету Универзитета у Зеници, на предметима „Грађанско право“ и „Социјално право“. Након успешне одбране магистарског рада, кандидаткиња је именована на мјесто вишег асистента на предметима „Радно право“, „Социјално право“, „Право Европске уније“, у оквиру којих предузима даља научна истраживања.

У оквиру свог научно-истраживачког рада, кандидаткиња је објавила више научних и стручних радова у области радног и социјалног права, приказа и извјештаја, учествовала је у низу научних скупова са међународним учешћем (научни скуп „Октобарски правнички дани“ у организацији Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, научни скуп „Правне норме у времену и простору“ у организацији Правног факултета Универзитета у Приштини са привременим сједиштем у Косовској Митровици, научни скуп „Legal legal perspectives on gender equality in South East Europe“ организован од стране мреже SEELS (South East European Law Schools), научни скуп „SEE- LAW NET: Networking of lawyers in advanced teaching and research of EU Law Post-Lisbon“ такође у организацији SEELS/DAAD), као и у неколико пројектата и семинара у својству вишег асистента на наведеним предметима.

У свом научно-истраживачком раду кандидаткиња се активно служи енглеским и њемачким језиком, за чије знање посједује релевантне цертификате.

Библиографија

Научни радови

1. „Позитивна њемачка искуства и европски стандарди као смјерице за развој овлаштења вијећа запосленика у Босни и Херцеговини“, Излагање са научног скупа „Октобарски правнички дани“ Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, одржаног 04-05.010.2013. године
2. „Еволуција регулативе о праву запосленика на партиципацију – потврда „социјалне Европе“, Излагање са научно-стручног скупа, „Правне норме у времену и простору“, Универзитет у Приштини са привременим сједиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Књига 2, стр. 411-432.

Стручни радови:

1. „Between family and work – the case of frontier workers“, „SEE- LAW NET: Networking of lawyers in advanced teaching and research of EU Law Post – Lisbon - Collection of Papers“, SEELS / DAAD, 2014, p. 19 – 29.
2. „Примјена начела забране дискриминације у остварењу права на породиљску накнаду“, Стручни рад, Анали Правног факултета Универзитета у Зеници, Број 11, година 6, 2013, стр. 152 – 182.

Поглавље у књизи:

1. В. Ефремова / Г. Тисхева / О. Mucollari / Ј. Бакшић Муфтић / И. Грубешић / И. Гргурев / К. Ристова – Аастеруд / В. Симовић / Д. Вујадиновић / Б. Урдаревић, „Legal perspectives of gender equality in South East Europe“, SEELS, Скопје, 2012.

Прикази и извјештаји:

1. Извјештај са Међународне научне конференције: “Legal perspectives on gender equality in South East Europe”, Нова правна ревија, год. 3, вол. 5., 2012., стр. 92 – 94.
2. Приказ књиге: Златан Мешкић/Дарко Самарџић, Право Европске уније I (ТДП Сарајево, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Отворени Регионални Фонд за Југоисточну Европу – Правна реформа, Сарајево, 2012.)

Пројекти:

1. Пројекат „Стратегија запошљавања Зеничко-добојског кантона за период 2013 – 2020“, учествовала као члан пројектног тима за реализацију, за област „Радно право и припадајућа проблематика“, усвојен је од стране Скупштине кантона 2013. године

Учење у семинарима:

1. Едукација судија и тужилаца при ЦЕСТ ФБиХ, тема едукације „Права радника – дискриминација у радним односима“ у својству едукатора, 07 – 08.11.2013.
2. „SEE Graduates EU Law Teaching and Research Academy“, организатори: SEELS, Europa Institut, DAAD, Saarbrucken, презентација истраживања: „Between family and work – the case of frontier workers“, 01 – 13.07.2013.
3. „Training on Harmonization of South East European States' Legislation with the EU Law“, организатори: SEELS, Institut für Europäische Politik, GIZ, Durres / Albania, 10 – 14.09.2012.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Значај истраживања

Право запосленог на партиципацију на радном мјесту постало је, у посљедњих неколико деценија, незаobilазан елемент научног истраживања у оквиру колективног радног права, превасходно као посљедица јачања свијести о потреби за цјеловитом колективном заштитом запослених на радном мјесту.

Послије Другог свјетског рата Међународна организација рада увиђа значај јачања индустријске демократије на радном мјесту те успоставља минималне стандарде провођења истог. Ипак, значај и допринос партиципације запослених лица стварној демократизацији радних мјеста истакнут је кроз дјеловање Европске уније у последњих двадесет година, путем успостављања права на партиципацију запослених као незаобилазног елемента европских колективних радних односа, подстичући тзв. „дух сарадње“ у правцу успјешног социјалног дијалога унутар предuzeћа на националном нивоу. Како кандидаткиња истиче, о значају овог права говори и чињеница да је оно, као једно од колективних радних права, прихваћено не само у свим европским државама, него и у државама англосаксонске правне традиције, као и државама Азије, прилагођавајући се специфичностима система индустријских односа.

Мјесто овог права истакнуто је у специфичним ситуацијама где се доводи у питање сигурност радних мјеста, као у случају колективних отказа, реорганизације послодавачке организације те у случају преузимања предuzeћа, чија ефикасност првенствено зависи од предвиђених механизама провођења истог, те односа са другим колективним радним правима. Кандидаткиња наводи да право на партиципацију не пружа увијек ефикасну заштиту запослених на радном мјесту, а као основне факторе који дјелују на то наводи ширину овлаштења које исто садржава и избор механизма којим се право проводи, односно, избор једноструког или двоструког канала заштите запослених на радном мјесту, што подразумијева постојање искључиво синдикалних организација или и других механизама провођења права на партиципацију. Стoga је од великог значаја дефинисати најуспјешније механизме провођења овог права у пракси, зависно од карактеристика система индустријских односа који постоји у држави, у чијем правцу је истраживање и усмјерено.

На развој права на партиципацију и садашње промјене механизама његовог провођења од пресудног су значаја минимални стандарди које успоставља Европска унија, и који, како истиче кандидаткиња, значајно утичу на профилисање индустријских односа у европским државама и развој социјалног дијалога на нивоу предuzeћа. Изузетан значај истраживања овог аспекта дјеловања права на партиципацију огледа се у истраживању односа између ефикасне примјене права на партиципацију на нивоу предuzeћа како у контексту националног права, тако и у контексту његовог дјеловања на европском нивоу, и утицај истог на развој социјалног дијалога на нивоу Европске уније или и шире, путем специфичних механизама провођења – европских и свјетских савјета запослених.

Указујући на правац развоја права на партиципацију у европским државама те проблемима имплементације истога у пракси, кандидаткиња ће истраживање усмјерити ка анализи примјене постојећих механизама провођења права на партиципацију у Босни и Херцеговини, водећи се већ утврђеним факторима који утичу на обликовање модела индустријских односа. Значај овог дијела истраживања се огледа у томе да, посматрајући постојеће промјене система индустријских односа у европским државама са аспекта права на партиципацију, утврдит ће се практичан значај истих за будући развој права на партиципацију у систему радних односа у БиХ, а којима ће се осигурати онај степен имплементације међународних стандарда довољан за гаранцију оптималне правне сигурности у радној средини.

Преглед истраживања

Водећи се постављеним хипотезама и циљевима истраживања, кандидаткиња је обликовала истраживање у пет логички повезаних поглавља.

У првом поглављу истраживања, извршил ће се детаљна анализа положаја права на партиципацију запослених лица у оквиру колективног радног права у различитим системима индустријских односа, са нагласком на утврђивању ефикасности предвиђених институционалних механизама за негово провођење. О комплексности овог питања свједоче истраживања признатих стручњака из ове области, појединачно цитирани у пријави теме за израду докторске дисертације, где кандидаткиња истиче став Walter Kolvenbach-а о томе како „појмови „индустријска демократија“, „партиципативна демократија“, „партиципација запослених“, „саодлучивање“ понекад немају исто значење за запослене и послодавце, а додатне заблуде настају због различитих дефиниција у различitim државама у погледу институционалних механизама којима се проводе претходно наведени“ (Employee councils in European companies, 20), а наставља са приказима истраживања о структуралним односима механизама провођења права на партиципацију, од којих истиче она проведене од стране William B. Gould, Charles Barrow, Catherine Barnard, Thomas Kennedy, Joel Rogers, Manfred Weiss, који сликовито, на примјеру Њемачке указује испреплетеност различитих организационих структура приликом провођења права на партиципацију и колективног проговарања, што се очituје у тзв. отвореним клаузулама колективних уговора (Trade unions and institutionalised workers' participation: the German experience, 164).

У другом и трећем поглављу истраживање се усмјерава ка међународном и регионалном оквиру регулисања права запослених на партиципацију, односно, правном оквиру успостављеном конвенцијама и препорукама Међународне организације рада и прописима Савјета Европе. Нагласак овог дијела истраживања бит ће и на пракси која се развила у раду ових институција у смислу примјене међународних стандарда од стране држава потписница. Њиховом разумијевању и правилној примјени придонијели су, како наводи кандидаткиња у приказу истраживања, Giuseppe Cesale, Roger Blanpain, Brian Bercusson, Michael Stollt и др., што се посебно очituје у државама англосаксонске традиције, у којима традиционално, право на партиципацију није заузимало толико значајно место као у државама централне Европе, што истиче у свом истраживању и Mark Hall, наводећи да под утицајем европских и међународних стандарда у Великој Британији „Чак и у ситуацијама када прописи резултирају увођењем консултативног тијела изабраног од стране свих запослених - најуобичајенија пракса у погледу избора постојећих заједничких консултативних комисија, према истраживању из 1998. године од стране WERS-а – ово недвојбено и даље пружа синдикатима прилику јачања њиховог присуства на радним мјестима где нису као такви признати“.

Четврто поглавље има за циљ да, путем анализе постојећих минималних стандарда Европске уније о праву на партиципацију у специфичним ситуацијама, стандарда увођења европских савјета радника и општег оквира права на информисање и консултовање, укаже на могући правац развоја истога, односно, на праваш развоја радничке демократије на нивоу Европске уније, и утицају исте на јачање европског социјалног дијалога и успостављање европског социјалног

модела. Овим питањима већ је указана значајна пажња од стране стручњака европског радног права, првенствено због посљедица које радници трпе усљед оснивања заједничког тржишта у ЕУ, што кандидаткиња истиче у истраживању које је провео Roger Blanpain „Заузет је став да радник не треба плаћати цијену увођења заједничког, већег тржишта; штавише радник би требао бити заштићен од социјалних посљедица овог реструктурисања“ (European Labour LawEuropean, 788), али, колико простора остављају постојеће директиве о партиципацији запослених за будућа истраживања и развој индустријске демократије, истиче ставом Romuland Jagodzinskog, Norbert Kluge-a i Michael Stollt-a да „У конструктивном смислу тренутна ситуација би се могла тумачити као „још недовршена слагалица“ или која би се могла сложити примјеном пракси које се развијају под утицајем европских директива“ (Workers interest representation in Europe – towards a better understanding of the pieces of a still unfinished jigsaw, 2).

Како се истиче у прегледу истраживања, имплементацијом директиве државе чланице заузимају различите ставове у погледу обликовања модела права на партиципацију запослених, што пружа додатни изазов у овом истраживању, у смислу утврђивања смјерница будућег развоја и дефинисања најуспјешнијих пракси држава чланица примјењивих и у Босни и Херцеговини, али о овој проблематици у свом истраживању Simon Deakin и Gillian S. Morris упозоравају да „не постоји „савршен“ модел партиципације запослених који се може лако трансплатирати између различитих друштава, и, заиста, велика су одступања између поједињих држава“ (Labour law, 814). Поред наведених, кандидаткиња указује и на значај истраживања других стручњака у области, наводећи A. C. L. Davies, Anni Weiler, Guy T. E. Parsons, Javier Calvo, Sigurt Vitols, Stephen Hardy, Silvana Sciarra, Manfred Lowisch, чија истраживања ће бити примијењена у писању дисертације.

Пето поглавље ставља у фокус истраживања положај права на партиципацију у оквиру колективног радног права у Босни и Херцеговини. Упркос предвиђеној могућности провођења права на партиципацију путем два механизма, у пракси је примјетан низак ниво примјене права на партиципацију, што отвара питање могућности унапређења садржине и поступка провођења овог права те ефикаснијој примјени од стране постојећих механизама – савјета запослених и синдиката – узимајући у обзир специфичности домаћег система индустријских односа. Стога ће се у овом поглављу размотрити дјеловање савјета запослених у односу на синдикате у погледу провођења права на партиципацију, ограничења дјеловања истих, питања ефикасне имплементације међународних и европских стандарда о праву на партиципацију, све у циљу изналажења мјера чије би предузимање подстакло ширу примјену права у пракси, а чиме би се остварила већа правна сигурност у радној средини. У овом дијелу истраживања, кандидаткиња истиче значај истраживања аутора Бранка Лубарде, Горана Обрадовића, Жељке Поточњака, Јасминке Градашчевић – Сијерчић, Сеада Дедића, Иве Розића, Жељке Мирјанића, Сенада Јашаревића, указујући на то да питање права на партиципацију још увијек не наилази на ону пажњу какву има у државама континенталне Европе, али, постепено се указује на његов значај у стварању ефикасног социјалног дијалога, што истиче истраживањем проф. Жељке Мирјанића, уз наводе „Посматране претпоставке за социјални дијалог: прецизно и јасно уређена улога социјалних партнера, примјена међународних стандарда рада, примјена европских стандарда, формирање и дјеловање савјета радника, формирање и дјеловање економско-социјалног савјета су кумулативне

претпоставке“ (Претпоставке за социјални дијалог, 581), а о проблемима непримјене постојећих механизама права на партиципацију истиче и став аутора Сенада Јашаревића, наводећи „Имајући у виду корисне ефекте социјалног дијалога, држава би морала јасно да се определи за подстицање радничке партиципације и социјалног дијалога у целини, не само нормативним већ и практичним мерама подршке“ (Партиципација запослених – стање и перспективе у Србији, 216). Стoga овај дио истраживања налази нарочито са аспекта његовог статуса и примјене у Босни и Херцеговини, са нагласком на истраживању успјешности имплементације међународних стандарда у погледу питања партиципације запослених у систем радних односа у БиХ, и могућностима његове веће примјене у циљу остварења модерне социјалне државе.

Радна хипотеза са циљем истраживања

У свом истраживању, кандидаткиња је поставила слиједеће радне хипотезе:

1. Право на партиципацију запослених незаобилазан је елемент цјеловите колективне заштите запослених у савременом радном праву.
2. Успостављањем ефикасног механизма примјене права на партиципацију доприноси се јачању социјалног дијалога између главних социјалних актера стварајући тиме претпоставке постојања успешног социјалног модела модерне државе којим се гарантује већа правна сигурност запослених
3. Постојећи правни оквир права на партиципацију запосленника у Босни и Херцеговини дјелимично испуњава минималне стандарде предвиђене европским колективним радним правом и међународним радним правом.

Узимајући у обзир радне хипотезе, постављени су слиједећи циљеви истраживања, који су логички предочени и у предложеној структури рада:

1. Утврдити положај права на партиципацију у оквиру колективног радног права
2. Утврдити специфичности права на партиципацију у односу на друга колективна радна права
3. Дефинисати правни статус најчешћег механизма провођења права на партиципацију – савјета запослених (радника)
4. Утврдити природу односа савјета запослених и синдиката уколико су предвиђена оба механизма имплементације права на партиципацију
5. Утврдити постојећи ниво права на партиципацију у Босни и Херцеговини
6. Утврдити степен поштовања међународних и европских стандарда права на партиципацију у Босни и Херцеговини

Материјал и метод рада

Полазећи од датог хипотетичког оквира и постављених циљева рада, кандидаткиња ће у истраживању користити литературу у смислу монографија, уџбеника, извјештаја, научних и стручних чланака из области радног права, међународног, европског, упоредног и домаћег, као и релевантне правне изворе и

судску праксу из области, примјењујући слиједеће истраживачке методе:

- а) историјска метода биће кориштена приликом анализе развоја права на партиципацију у домаћем и упоредном праву, уз еволутивни приказ постојећих институционалних и неинституционалних механизама провођења права, указујући на степен успјешности истих. Ова метода налази своју примјену и приликом осликовања путање развоја слободе кретања радника у Европској унији и фактора који су довели до прихватања права на партиципацију као битног елемента европског радног права;
- б) нормативна метода биће примијењена за утврђивање правних норми којима се регулише питање права на партиципацију у међународном, европском и домаћем радном праву, те њихове међусобне повезаности и утицаја, као и правни статус институција за провођење права на партиципацију – савјета запослених и синдиката те њиховог међусобног односа. Примјена ове методе ће бити од значаја приликом утврђивања степена имплементације међународних стандарда у право БиХ, те стварање конкретних приједлога за унапређење постојећег правног оквира у БиХ, али и указивање на правац развоја постојећих нормативних стандарда у региону и шире;
- в) дормативска метода ће се користити у сврху утврђивања стварног значења правних норми које регулишу институт партиципације запослених, циљева који се желе остварити њиховом правилном и потпуном примјеном. Примјеном ове методе указат ће се на могуће неправилности унутар правног оквира не само права у БиХ него и нормама европског радног права, уз предлагање прихватљивих нормативних рјешења којима би се постигли стварни циљеви правних ауторитета у погледу самог института и механизама његове потпуне и правилне примјене у пракси;
- г) компаративна метода ће се користити ради утврђивања сличности и разлика постојећих приступа праву на партиципацију у домаћем и упоредном праву, предности и недостатака једних и других. Његовом примјеном указат ће се на кључне факторе који су обликовали механизме успјешног провођења права на партиципацију запослених, отварајући тиме простор за стварање идеја о унапређењу правног оквира партиципације запослених, са аспекта садржине права и ефикасности механизама провођења истог;
- д) анализа случаја бит ће кориштена приликом анализе судске праксе домаћег и европског права у ширем смислу, у смислу тумачења одредби позитивних прописа и правилне примјене истих у пракси. Тиме ће се допринијети идентификовашају најчешћих проблема у провођењу права на партиципацију, и трендова којима теже судови приликом тумачења прописа, у смислу метода кориштених приликом тумачења прописа, екстензивног или рестриктивног приступа правима запослених, слободи оснивања и дјеловања савјета запослених, као и идентификовашају односа савјета запослених и синдиката у примјени права на партиципацију.

Научни допринос истраживања

Основни допринос овог научног истраживања је утврђивање нивоа утицаја ефикасног модела примјене права на партиципацију запослених на стварање цијеловитог социјалног дијалога не само на нивоу радне организације, него и на

социјални дијалог у цјелини. Истраживање колективних радних односа у свијету, са нагласком на постојећу ситуацију у Европској унији расвијетлит ће утицај минималних стандарда у погледу остваривања права на партиципацију у појединим државама чланицама, узимајући у обзир националне системе колективних радних односа у цјелини.

Питање права запослених на партиципацију као колективно радно право није истражено у Босни и Херцеговини у довољној мјери да би се на најбољи могући начин научна сазнања могла практично користити и пружити ефективну заштиту права запослених на радном мјесту. Стoga је највећи допринос овог научног истраживања критичка анализа постојећег модела провођења права на партиципацију и изналажење рјешења за ефикаснију примјену овог права у пракси, узимајући у обзир позитивна искуства других држава, прилагођена постојећем систему индустријских односа у Босни и Херцеговини.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

На основу увида у досадашњи рад кандидаткиње, приложену документацију, биографију и библиографију, закључујемо да кандидаткиња mr. sc. Ивана Грубешић испуњава све услове за одобрење теме за израду докторске дисертације у складу са важећим прописима, а посебно са Законом о високом образовању и Статутом Универзитета у Бањој Луци. Овај став потврђују објављени научни и стручни радови кандидаткиње у области радног и социјалног права, ангажман у пројектима у својству асистента у области радног права, и искуство проистекло током вишегодишњег рада на Правном факултету Универзитета у Зеници у овој научној области.

Прелиминарно истраживање проведено од стране кандидаткиње указује на то да је питање права запослених на партиципацију актуелно са научног и практичног аспекта, што се заснива на чињеници да је као такво недовољно истражено у оквирима Босне и Херцеговине, а значајно због указивања на правац будућег развоја овог института у међународним и европским оквирима, чему би се требало тежити приликом усклађивања законодавства у БиХ са европским стандардима, узевши при томе у обзир обиљежја и специфичности система индустријских односа у БиХ. Резултати овог истраживања допринојет ће бољем схваташњу и правилној примјени права на партиципацију запослених у оквиру заштите права радника на радном мјесту, давањем конкретних приједлога за будући развој истог а у складу са међународним и европским стандардима, у циљу успјешног развоја социјалног дијалога на нивоу предузећа и система индустријских односа у цјелини.

Постављене хипотезе истраживања, јасно указани проблеми и циљеви истраживања, које на логичан начин слиједи предложена структура истраживања приказана у пријави теме указују на правилно методолошко одређење истраживања које је кандидаткиња већ једним дијелом провела приликом израде приједлога теме докторске дисертације. Предложена литература је свеобухватна и указује на исцрпан и цјеловит приступ истраживању.

Комисија је сагласна у оцјени да је тема „Савремене тенденције у развоју права запосленика на партиципацију“ подобна за израду докторске дисертације те

да је кандидаткиња мр Ивана Грубешић способна за извршење свих задатака и обавеза поводом израде докторске дисертације. Стoga Комисија предлаже Научно-наставном вијећу Правног факултета Универзитета у Бањој Луци да прихвати овај извјештај и да се одобри израда докторске дисертације.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Александар Петровић, предсједник

2. Проф. др Радоје Брковић, члан

3. Проф. др Жељко Мирјанић, члан

